

Nagyméltóságú

Dr. Hóman Bálint

Vallás- és Közoktatásügyi
m. kir. Miniszter Úrhoz

A Kir. Magyar
Pázmány Péter Tudományegyetem
Jog- és Államtudományi Karának
tiszteletteljes

f e l t e r j e s z t é s e

a budapesti Köz-
gazdaságtudományi
Karnak a Kir. József
Műegyetembe való
beolvasztása tár-
gyában.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Nagy meglepetéssel szereztünk tudomást azokról a tárgyalásokról, amelyek a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban 1932 dec. 16.-án tartott értekezleten megállapított irányelvek alapján az elmúlt hónapban, valamint a jelen hónapban is a Műegyetemnek és a Közgazdaságtudományi Karnak az egyesítése kérdésében folytak és jelenleg már igen előrehaladott stádiumban vannak.

Minthogy az ezen tárgyalások által elérni kívánt cél egyrészt súlyosan veszélyezteti az általános állami közigazgatás érdekeit, másrészt pedig fontos tudománypolitikai szempontok sérelmével is jár, legyen szabad mély tisztelettel felhívunk ezekre a veszélyeztetett érdekekre Nagyméltóságod figyelmét.

I. Az a tervezet, amelyet a Közgazdaságtudományi Kar f. évi jan. 14., 15., 19. és 21-én tartott ülésein fogadott el és amely most a tárgyalások alapjául szolgál, kimondja, hogy „a Műegyetem célja a technikai, gazdasági és közigazgatási tudományok művelése és a technikai, gazdasági és *közigazgatási* pályákra készülőknek képzése és képesítése“, továbbá, hogy „a Közgazdaságtudományi Kar közigazgatási szakának a törvényben biztosított minősítési jogai alapján változatlanul hivatásának tartja a közigazgatási tisztviselők képzését.“

Budapesten ma két olyan intézmény van, amely igazán ötletszerűen jött létre és jórészt felesleges, mert bizonyos fokig a jogi oktatás hatáskörébe belevágva jogi jellegű kiképzéssel foglalkozik: a Műegyetem Közgazdasági Osztálya és az ú. n. Közgazdaságtudományi Kar. De amíg az előbbi megelégszik azzal, hogy a technikusok számára saját pályájukon is szükséges jogi ismereteket közvetítse és természetesen semmiféle állami képesítést nem ad, addig a Közgazdaságtudományi Karnak a keletkezésekor fennállott zavaros állapotokban sikerült a közhivatali pályákra szóló képesítés jogát is megszereznie és ezt az 1929. XXX. tc.-ben is elismertetnie.

1. Amikor napjainkban általános a törekvés a magyar közigazgatás színvonalának az emelésére, akkor tulajdonképpen az említett anomáliaként ható közigazgatási képesítés megszüntetését kellene várni és szinte elképzelhetetlen az, hogy a közigazgatási tisztviselők kiképzését éppen a Műegyetem ragadja magához és tekintse feladatának.

Amíg a jelenleg fennálló állapot mellett a közönségnek a Közgazdasági Karral szemben tanúsított tartózkodása elejét veszi annak, hogy a közigazgatási pályákra ezen Karnak megadott képesítési jog komolyabb hátrányokkal járjon, addig ennek a képesítési jognak a Műegyetemre, e nagymúltú és igazán kiváló, — de a közigazgatási kiképzéssel való foglalkozásra egyáltalán nem hivatott — főiskolára való kiterjesztése már egészen komoly aggodalmakra adna okot.

2. Hogy a Műegyetem a közigazgatás számára igazán komoly jogászi képzettséggel bíró funkcionáriusokat képezzen

ki, ahhoz szükséges volna az, hogy a Műegyetem kebelén belül egy teljes jogi fakultás szerveztessék meg. Ez azonban amilyen indokolatlan, éppen olyan keresztülvihetetlen volna a mai *pénzügyi* helyzet mellett. Ha pedig ez nem történhetik meg és ha csupán a Közgazdasági Karon és a Műegyetem Közgazdasági Osztályán ma fennálló tanszékek összevonása által létesíttetnék ez az új fakultás, akkor az itt nyerhető közigazgatási kiképzés végtelenül egyoldalú maradna és közigazgatásunk színvonalának a csökkenéséhez vezetne.

3. Amidőn összes hazai tudományegyetemeink valamint a közigazgatás racionalizálásának a kormánybiztosa is megegyeznek abban a felfogásban, hogy éppen a közigazgatás színvonalának az emelése szempontjából a jogi oktatásnak tervbevetett reformjánál a jogi és az államtudományi képzés bifurkációja és ennek folytán a ma még megszerezhető csekélyebb fajsúlyú *politikai doktorátus megszüntetése* kívánatos, akkor elképzelhetetlen az, hogy egy ilyen csekélyebb fajsúlyú és különösen hiányos jogász kiképzést jelentő képesítést, mint amelyet a Közgazdaságtudományi Karon nyerhető közigazgatási képzés jelent, továbbra is fenntartani, vagy a Műegyetemen egy ilyenfajta képesítés elnyerését bevezetni lehessen. Erre különben már a jogi oktatás reformja tárgyában tavaly felterjesztett javaslatunk is reámutatott. (14—15. ll.)

A közigazgatás túlnyomó részben *jogalkalmazás*. A helyes jogalkalmazás pedig megkívánja az *egész jogrendszer* alapos ismeretét, amelyet nem szerezhetni meg másként, mint a jogtudomány történeti és elméleti alapjainak és fogalmi összefüggéseinek *tüzetes tanulmányozásával*. Enciklopédikus ismeretetés, aminőt a közgazdasági tanulmányok körében lehet nyújtani, erre semmiképp sem elegendő.

A teljes jogi kiképzést fokozott mértékben kell megkövetelnünk most, *a közigazgatási jogorvoslati rendszer új szabályozása alkalmával*, midőn az egyfokú fellebbevitel rendszerére térünk át, a felülvizsgálati kérelem teljes megszüntetésével, amely rendszer a tisztviselőknek még behatóbb jogi tudását kívánja meg. Hozzájárul ehhez *a közigazgatási bíráskodásnak* küszöbön álló reformja is.

Amikor a törvényhozás az *alsófokú közigazgatási bíráskodás* szervezése kapcsán a közigazgatást az eddiginél még szélesebb körben akarja *jogi alapra* helyezni és bírói védelemben részesíteni: valóságos önellenmondás lenne a közigazgatási elméleti képzés körében a közgazdasági minősítésnek az eddigi terjedelemben való fenntartása vagy éppen továbbfejlesztése az igazi szakszerű jogi kiképzés rovására.

4. Különösen aggályos e tekintetben a Műegyetem és a Közgazdaságtudományi Kar egyesítését célzó tervezetnek az a rendelkezése, amely a végzett mérnökök részére a közigazgatási minősítés megszerzését „csak ahhoz a feltételhez köti, hogy az illetők a közigazgatási szakosztály kötelező tárgyait hiány nélkül hallgatták, illetve a kollokviumokat és vizsgákat letették legyen“. Az a mérnöki kari hallgató tehát, aki *mellesleg* a tervezett közigazgatási szakosztály tárgyaira is beiratkozott, ezáltal mérnöki képesítése mellett rövid úton közigazgatási pályákra szóló minősítést is szerezhetne. Az általános közigazgatásra minősítő képesítést ennyire lebecsülni lehetetlenség. Ha a mérnök jogi képesítést akar szerezni, ezt éppen úgy

csak a jogi tanfolyam külön elvégzésével teheti meg, mint amiképp viszont a végzett jogász is csak a Műegyetem elvégzése útján szerezhethet mérnöki oklevelet.

De még ha a *párhuzamos* mérnöki és közigazgatási tanulmány lehetősége kizáratnák is, fennmaradna az a veszély, hogy a tervezett közigazgatási szakosztály esetleg mérnöki félvéeknek intern, karközi beszámításával rövidíthetné meg a saját tanfolyamát és ezzel a külön közigazgatási kiképzés tartamát.

5. Hogy a jogi pályáknak ma felpanaszolt túlszűfoaltsága mellett indokolt-e éppen a Műegyetemen egy fogyatékos szervezetű új jogi karnak a létesítése, erre a kérdésre nem akarunk bővebben kitérni.

6. Hasonlóképen arra a kérdésre sem, hogy jogi lehetetlenség az, hogy a Közgazdaságtudományi Kar közigazgatási szakosztálya számára ma fennálló közigazgatási képesítés joga külön kifejezett törvényi intézkedés nélkül vitessék át a Műegyetemre.

II. Fel kell azonban hívnunk Nagyméltóságod figyelmét a szóbanforgó tervezetnek arra az intenciójára is, hogy nemcsak a közigazgatási kiképzést óhajtja a Műegyetem számára biztosítani, hanem a *középiskolai tanárok* kiképzése is a létesítendő új Műegyetemnek — ennek a valóságos *mixtum compositum*-nak — a feladatai közt szerepelne. A kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági iskolák tanárainak a kiképzésén kívül ugyanis a hivatkozott tervezet szerint az új intézmény hivatása volna azoknak a kiképzése is, „kik a matematikai és természettudományi szakból középiskolai tanári pályára készülnek“.

Amint nem hisszük, hogy Nagyméltóságod helyeslésével találkozni, ha jogi karunk kebelén belül a mérnököknek, a nélkülözhetetlen alapvetést nélkülöző, gyors képzését óhajtatók megszervezni, akként nem hihetjük azt sem, hogy a Műegyetemen elnyerendő közigazgatási és középiskolai tanári kiképzés gondolata Nagyméltóságod tetszését és támogatását elnyerni alkalmas volna.

III. Fel kell hívnunk Nagyméltóságod figyelmét továbbá a szóbanforgó tervezetnek arra a rendelkezésére is, hogy „az egyes karok maguk határozzák meg *tanítási és vizsgarendjüket*“. Az a terjeszkedési törekvés, amellyel a tervezet a Műegyetem hatáskörébe igyekszik vonni olyan feladatokat, amelyek a Tudományegyetem feladatai közé tartoznak, indokolt aggodalmakat kelt bennünk arra vonatkozólag is, hogy vajjon a tanulmányi és vizsgarendnek ez az autonóm hatáskörben való megállapítása nem azt a célt szolgálná-e, hogy a kisebb ellenállás irányában haladó hallgatóságot minél nagyobb tömegekben az új Műegyetem falai közé csábítsa.

IV. És végül rá kell mutatnunk a tervezetnek még egy másik aggályos elgondolására is. Eszerint a *felsőkereskedelmi iskolai érettségi bizonyítvány* is jogot adna a közgazdasági és kereskedelmi szakosztály elvégzésére. Minthogy pedig a fentebb már ismertetett rendelkezés szerint a közigazgatási diploma megszerzése az új Műegyetem „kebelén belül már oklevelet szerzett hallgatók részére csak ahhoz a feltételhez volna kötve, hogy az illetők a közigazgatási szakosztály kö-

telező tárgyait hiány nélkül hallgatták, illetve a kötelező kolokviumokat és vizsgákat letették legyen“, ez az intézkedés módját látszik adni a kereskedelmi érettségivel rendelkezők számára is arra, hogy a közigazgatási képesítést megszerezhessék.

V. Az elmondottakból kitűnik, hogy a Közgazdaságtudományi Karnak és a Műegyetemnek tervezett egyesítése igen komoly veszélyekkel fenyegeti nemcsak a közigazgatásnak, hanem a tudománypolitikának az érdekeit is.

Ezért arra kérjük Nagyméltóságodat:

1. hogy a szóbanforgó tervekhez hozzájárulni ne méltóztassék,

2. hogy az említett két főiskolának esetleges egyesítését célzó tervekre nézve a létesítendő új szervezet kérdésében egyetemünket is meghallgatni kegyeskedjék. Ha egy tisztára technikai jellegű főiskolának újraszervezéséről volna szó, úgy nem kérnők meghallgatásunkat. Minthogy azonban a Műegyetem új szervezete mögött olyan egészen sajátos jellegű főiskolának a terve húzódik meg, amely a legközelebből érinti azokat az érdekeket, amelyeknek gondozása a jogi, illetőleg a bölcsészeti fakultásnak hivatása, egyetemünk joggal igényelheti az eddig követett szokás és gyakorlat alapján ezen őt közelről érintő kérdésekben való meghallgatását. Indokoltnak találnók továbbá a belügyminiszter úr, valamint az igazságügyminiszter úr véleményének a kikérését is.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Miként az előadottak igazolják, a tervezett — ártatlanul látszó — reform a *közérdekű szempontok egész sorába ütközik belé*. A felsoroltakon felül ráutalhatunk még az *ügyvédi kérdésre* is, melyet a műegyetemi közigazgatási képzés ugyanesak súlyosbítani fog, mert hiszen mindazok a jogászok, akiket ezek a mérnök-közgazdák a közigazgatás teréről kiszorítanak, ismét csak az ügyvédi proletariátust lesznek kénytelenek szaporítani.

Mindez okokból lehetetlennek tartjuk, hogy ez a reform az *érdekelt szakkörök*: az egyetemek, az ügyvédi kamarák, a közigazgatási bíróság, a belügyi és az igazságügyi miniszter urak meghallgatása nélkül úgyszólván meglepetésszerűen valósíttassék meg. *Semmiféle sürgősségi szempont* nem szólhat e mellett. A tervezett egyesítés *állampénzügyi tekintetben megtakarítást semmi esetre sem, legfeljebb újabb megterhelést jelent*. A Közgazdasági Kar ma a *legolcsóbb főiskola* és így átszervezése az *állami kiadások redukciójával egyáltalában nincsen összefüggésben*. Ha a Közgazdasági Kar több mint 10 évig fennállhatott jelenlegi helyzetében, fennmaradhat így még továbbra is mindaddig, amíg a vele kapcsolatos kérdések *beható szakszerű tanácskozás útján* megnyugtatóan megoldhatók.

Lehetetlennek tartjuk, hogy egy elhamarkodott másodlagos jelentőségű intézkedés elébe vág hasson a közigazgatás

új berendezésének, a közigazgatási kiképzés emelésének, valamint a jogi oktatás és a minősítési törvény reformjának. *Legkevésbé lenne ez érdeke magának a Műegyetemnek*, ennek a nagymultú és nagy hivatottságú komoly intézménynek, amely e hybrid közigazgatási képesítés Danaida-ajándéka révén joggal különböző támadások középpontjába kerülne bele, és ezzel állandó nyugtalanságnak lenne kitéve.

Az elmondottak alapján bizalommal várjuk Nagyméltóságod böles döntését és kérjük, fogadja kiváló tiszteletünk őszinte nyilvánítását.

A kir. magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Kara 1933 március 3. napján tartott értekezletének egyhangú megállapodása alapján
Budapest, 1933. évi március 7.

e. i. dékán.